

lesbrief
bij het bezoek aan de schaapskudde
De Drifters te Sneek

Eva Brouwer, Sneek, Mei 2011

www.dedrifters.nl

Het schaap, van top tot teen

Afhankelijk van het ras is het schaap zo'n 50 tot 70 cm hoog en weegt tussen de 45 tot 85 kg. Het zijn zoogdieren en hebben een (botten)skelet. Sommige schapen hebben horens, andere niet. Het is een groot misverstand dat alle schapen met horens rammen (heren) zijn en schapen zonder horens ooien(dames)! Het wel of niet hebben van horens is afhankelijk van het ras. Als je de horens met de hand beetpakt, zul je voelen dat de horens bij het hoofd warm aanvoelen. Hoe verder van het hoofd, hoe koeler het aanvoelt. Dat heeft dus te maken met de doorbloeding. Binnen in de horen loopt een bloedbaan die voeding naar de horen brengt en het zo kan laten groeien. Jij ziet ook wel eens dat een schaap zich heeft gestoten en de horen dan bloedt.

De vorm van de horens kan zeer verschillend zijn:

de schedel

Racka schaap

Hebridean schaap met 4 horens!

Moeflon schaap

Schapen kunnen heel goed horen en zien, ook in het donker, beter dan wij! Hun zintuigen staan eigenlijk altijd op scherp, altijd klaar om te vluchten!

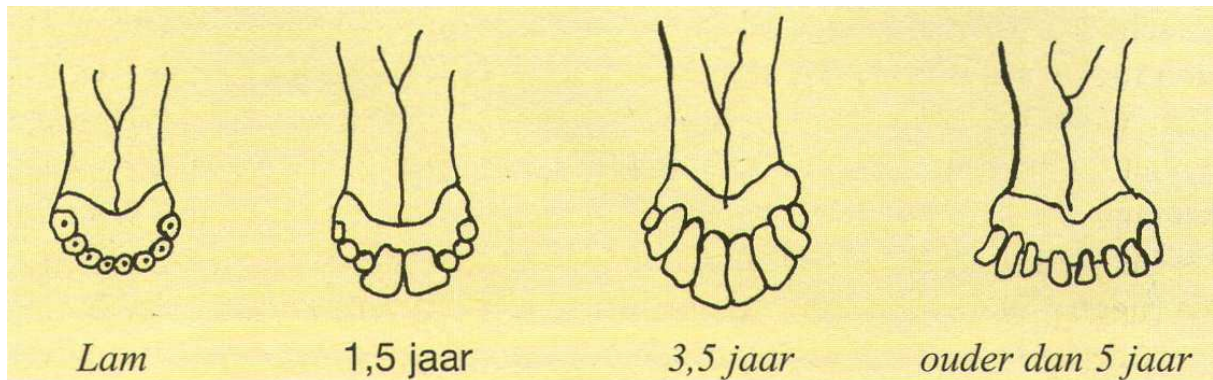

hoe heten dit soort ogen nog????

Elk schaap moet een oormerkje dragen. Dat moet van het LNV, het ministerie van **L**andbouw, **N**atuur en **V**oedselkwaliteit. Zij willen graag weten hoeveel schapen er eigenlijk zijn in heel Nederland. Bij ziektes, zoals bv toen in Nederland de MKZ (**M**ond-en **k**lauwzeer)-crisis is uitgebroken of Blauwtong willen zij graag weten hoeveel schapen ziek zijn en waar die zieke schapen zijn. Dan kunnen zij de eigenaren van de schapen helpen met inentingen of medicijnen of kunnen zij ervoor zorgen dat niet nog meer schapen ziek worden. Elk schaap krijgt zijn eigen unieke nummer.

Het schaap heeft alleen in de onderkaak tanden, de bovenkaak heeft geen tanden, wel kiezen. Met de kiezen maalt het schaap het gras tot moes, met de tanden scheuren ze het gras af. Aan de tanden is de leeftijd van het schaap goed af te lezen:

Het schaap is een herkauwer, dat wil zeggen dat het opgenomen voedsel weer wordt opgebraakt en voor de tweede keer wordt gekauwd. Meestal gebeurt dat liggend. De dieren liggen er heel relaxed bij en opeens zie je een soort oprisping en schieten de wangen vol. Dan begint het schaap te kauwen. Een herkauwer heeft 4 magen. Eerst komt het gras in de pens terecht en dan, na de tweede keer kauwen in de net-, boek-, en lebmaag terecht. Een Drents Heideschaap eet zo'n 7 tot 8 kg gras per dag, kleine rassen als de Skudde eten zo'n 5 tot 6 kg per dag. Je snapt dat je aardig wat grasland moet hebben, wil je een grote kudde schapen houden! In de winter als het gras op is, eten de schapen kuil, hooi en bix (schapenbrok). Omdat de schapen niet meer rondtrekken en verschillende kruiden en grassen kunnen eten, geef ik ze mineralen, zouten en vitamines in een emmer. Aan dat harde zout likken ze, eigenlijk een gezond snoepje voor ze!

Ook moet ik de schapen regelmatig bekappen, de nagels knippen en ontwormen.

Eens in het jaar, als het warm wordt en 's nachts ook niet meer vriest (eind mei) vieren we het schaapscheerders feest! Dan worden de schapen geschoren.

Een heideschaap heeft zo'n 4 kg wol om zich heen, een Skudde schaap ca 2 kg. Elk ras schaap heeft andere wol: de heideschappen hebben hele ruwe wol die kriebelt. Het Merino-schaap bv. staat bekend om hele zachte wol!

In mei komen de lammetjes en vaak hoor je zeggen dat dat erg laat is. Maar als je geen stal hebt, moet je wachten tot het niet meer zo koud is! Heideschappen kunnen ook in de winter bevallen maar dan is het veel zwaarder voor de ooi en het lam.

De geschiedenis van de schapen en De Drifters

De Drifters (Engels voor 'zwerven, telkens onderweg') bestaan nu 6 jaar. Deze kudde blijft hier op het weiland maar vroeger trokken de herders met de schapen over de heide. Zij vraten de plantjes tussen de heide weg en zo kon het heideplantje zich goed uitbreiden. Bovendien gingen de schapen de grond ook nog bemesten. Deze schapen heten dan ook 'heideschapen', het is een bijzonder sterk dier dat zelden ziek wordt. In deze kudde zie je 2 rassen heideschapen: het Drentse Heideschaap en het Skudde-schaap (uit Polen en Noorwegen).

Later hebben de boeren de schapen gehouden om hun vlees, melk, wol en vachten. Schapen kun je vrij goedkoop houden en ook de arme boeren konden zo wat geld verdienen. Door fokken ontstonden er schapen die meer vlees of zachtere wol opleveren (bv. Texelaren, Swifters....). De opbrengst is groter maar ze zijn vaak veel gevoeliger voor bv. ziekten.

Er zijn inmiddels heel veel schapenrassen (meer dan 200!) met verschillend uiterlijk, karakter en kwaliteiten. Misschien zie je de laatste tijd ook wel eens een kudde de berm begrazen. De gemeente heeft jarenlang de bermen en andere stukjes groen gemaaid en merkte dat er veel plantjes verdwenen. Toen zij besloten de bermen te laten begrazen door schapen, merkten ze dat er weer plantjes terug kwamen in de berm. Dat komt doordat er zaadjes in de vachten van de schapen blijven hangen en elders op hun weg er weer uitvallen. De hoefjes van het volgende schaap trappen het zaadje mooi de grond in en zo kwamen er weer meer plantjes en kruiden in de berm. Dit is een nieuwe ontwikkeling die in de loop van de tijd wel toe zal nemen.

Schapen zijn eigenlijk wat verlegen dieren, een beetje bangig. Zij voelen zich het lekkerst als ze met heel veel bij elkaar staan, in een kudde. Als iemand die ze niet (her)kennen het weiland inkomt, lopen ze vaak weg. Ik kan ook het beste met hulp van mijn hond bij de schapen komen. En soms is dat toch nodig! Daarvoor is deze hond speciaal getraind. Vaak worden hiervoor Border Collies opgeleid.

Schappen drijven

In Engeland werden heel veel schapen gehouden. Zelfs arme boeren konden wel schapen houden omdat het goedkoop was en je veel dingen kunt gebruiken van het schaap: de wol, de melk, het vlees en de vachten.

Maar om de schapen bijeen te kunnen houden hadden ze een hond nodig:

Een hond die **slim** was, heel **snel** kon rennen, een beetje **zelfstandig** kon werken, die ook op de boerderij **kon passen**, een hond die **niet** zo groot was dat hij **veel voedsel** nodig had en eentje die **zelden ziek** was, want dierenartsen zijn duur voor een arme boer! Dat ras noemden ze de Border Collie (border uit het Engels betekent 'grens'). Al zijn er nog meer rassen die schapen kunnen drijven, de Border Collie wordt toch het meest gebruikt in Europa.

Een hond snapt niet zo veel van een lange uitleg van de mens. In de natuur doe je dat met commando's en gedrag. Als ik de hond wil vertellen dat hij niet op de schapen mag jagen ga ik vóór de schapen staan en laat de hond er niet bij komen. Dat betekent: "die schapen zijn van mij en jij mag er niet bij!" Vaak weet de hond dan heel snel dat jagen dan niet mag. Hier heeft de hond geleerd door mijn gedrag! En ander voorbeeld: als ik elke keer 'rechts' roep als de hond rechtsom loopt, onthoudt hij dat en kan ik het even later omdraaien: ik roep 'rechts' en de hond loopt de goede kant op. Nu heeft de hond het commando rechts geleerd. In Engeland praten ze natuurlijk Engels tegen de hond en omdat er ook in Europa wedstrijden worden gehouden, gebruiken heel veel mensen de Engelse commando's. En soms is er harde wind, ben je hees of wil je gewoon niet zo hard over het weiland brullen en dan gebruik je een fluit.

De herder heeft ook een herders-staf bij zich.

Op die ronding kan hij niet alleen leunen maar hij kan daarmee ook om het pootje van het schaap haken en hem zo sneller vangen.

Tot slot, mocht je ook eens willen proberen thuis schapen te drijven, dan kun je dat op de site

'elk spel, schapendrijven' doen.

Van Wol tot kledingsstuk

Als de wol geschoren is zit er nog allemaal vuiligheid en misschien wel ongedierte in.

Die wol moet nu eerst gewassen worden. Dat gebeurt machinaal in hele grote wasbakken. Als de wol dan schoon en droog is, moet ze nog gekamd worden:

dat noem je ook wel kaarden.

Meestal wordt de wol met een spinnenwiel gesponnen tot een draad. En daarmee kun je dan een trui of een stel sokken breien, of een stof weven en daar een jas of een broek van maken. Maar nog leuker is het om de wol eerst te verven! Dan heb je bonte kleding.

Maar als je nu geen draad van de wol spint, kun je de wol gaan (nat)viltten. Eigenlijk gebeurt er hetzelfde als met een wollen trui die per ongeluk in de gewone was terecht komt: door warm water, zeep en beweging gaan de vezel steeds meer in elkaar zitten en haken en vormen zo een stukje stof. Als we dat met de hand doen kunnen we dat hele proces wat beter controleren en op tijd stoppen. (Bij de wasmachine kan dat niet!)

viltten met zeep en water

sieraden

maar ook hele kledingstukken als

een vestje

een hoed

een warme wintersjaal

heerlijk warme sloffen

tassen

een rok